

Insolvenční řízení

Úvahou soudu ve smyslu § 178 insolvenčního zákona je míněn postup, který se uplatní tam, kde je v soudním řízení základ nároku zjištěn (dán), avšak jeho výši lze zjistit (určit) jen s nepoměrnými obtížemi nebo vůbec; stejně tak je míněna i závislost rozhodnutí o výši nároku na znaleckém posudku. Zákon má na mysli situace, kdy je nárok prokázán co do svého právního základu a obtíže skutkových zjištění či úplná nemožnost těchto zjištění jsou spojeny jen s výší uplatněného nároku; jde v tomto směru o obtíže při skutkovém posouzení. Nepoměrné obtíže při zjišťování výše nároků mohou být dány též nepřiměřenými náklady na zjišťování okolností rozhodných pro výpočet výše nároku. Pojem „úvaha soudu“ se v jiných procesních souvislostech obdobně vykládá pro účely rozhodování o nákladech řízení podle § 142 odst. 3 o. s. ř. V tomto duchu je proto nutno vykládat § 178 insolvenčního zákona, podle něhož se v insolvenčním řízení nadále přihlíží k přihlášce pohledávky, ačkoliv skutečná výše přihlášené pohledávky činí méně než 50 % přihlášené částky, jestliže rozhodnutí insolvenčního soudu o výši přihlášené pohledávky záviselo na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu. I zde musí být dán základ přihlášené pohledávky, přičemž nadhodnocení její přihlášené výše věřitelem je dáno objektivními obtížemi při zjišťování její skutečné výše. K překonání obtíží při dokazování skutečné výše pohledávky přiměřeně (§ 7 insolvenčního zákona) slouží i v incidenčních sporech o určení pravosti a výše přihlášené pohledávky institut úvahy soudu ve smyslu § 136 o. s. ř., neboť incidenční odporový spor se vede a projednává jako sporné civilní řízení (§ 159 odst. 1 písm. a/, § 160 odst. 1 insolvenčního zákona). Úvahou soudu podle § 178 insolvenčního zákona se tak rozumí úvaha soudu ve smyslu § 136 o. s. ř. učiněná v rámci rozhodování insolvenčního soudu v incidenčním sporu o určení pravosti a výše přihlášené pohledávky, tedy úvaha ohledně určení výše nároku, jehož základ je dán, avšak výši nároku lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo ji nelze zjistit vůbec. Úvahou soudu naopak nelze v této souvislosti chápat jakoukoliv myšlenkovou činnost, která vede soud k jeho rozhodnutí (včetně vypořádání argumentace účastníků řízení), neboť v tomto smyslu každé soudní rozhodnutí spočívá na úvaze.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 NSČR 112/2024-P9-20 ze dne 30.4.2025)

Nejvyšší soud rozhodl v insolvenční věci dlužníka TY INVEST GROUP, s. r. o., se sídlem v P., zastoupeného JUDr. P.V., advokátem, se sídlem v P., vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 96 INS 24533/2020, o odmítnutí přihlášky pohledávky, o dovolání věřitele č. 9 H. S., zastoupeného Mgr. Z.B., advokátem, se sídlem v B., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. července 2024, č. j. MSPH 96 INS 24533/2020, 2 VSPH 675/2024-P9-8, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

1. Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) usnesením ze dne 28. května 2024, č. j. MSPH 96 INS 24533/2020-P9-3, odmítl přihlášku pohledávky P9 věřitele č. 9 (H. S.) [bod I. výroku] a rozhodl, že v rozsahu přihlášky P9 právní mocí usnesení končí jeho účast v insolvenčním řízení dlužníka (TY INVEST GROUP, s. r. o.) [bod II. výroku].
2. K odvolání věřitele č. 9 Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 23. července 2024, č. j. MSPH 96

INS 24533/2020, 2 VSPH 675/2024-P9-8, potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

3. Odvolací soud – cituje zejména ustanovení § 36a odst. 4 a 5 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ustanovení § 11 odst. 1 písm. m/ zákona č. [121/2008](#) Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění účinném od 1. ledna 2014, ustanovení § 13, § 178 odst. 1 a § 185 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a ustanovení § 136 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), a odkazuje na (označenou) judikaturu Nejvyššího soudu – shrnul shodně s insolvenčním soudem, že pohledávka P9 byla zjištěna (pouze) ve výši 5 700 972,13 Kč, což činí méně než 50 % celkové přihlášené výše 13 453 087,32 Kč, a proto se k přihlášce pohledávky nepřihlíží a účast věřitele č. 9 v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka se ukončuje. Odvolací soud měl za nesprávný názor věřitele č. 9, že rozhodnutí insolvenčního soudu v odporovém sporu záviselo na úvaze soudu ve smyslu § 178 odst. 1 insolvenčního zákona a že proto není dán důvod pro odmítnutí jeho přihlášky; vysvětlil zároveň, že rozhodnutí insolvenčního soudu není rozhodnutím ve věci samé, proto jej z pověření soudce byl oprávněn vydat asistent soudce.

4. Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel č. 9 dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení. Konkrétně dovolatel (podle obsahu dovolání) předestřel Nejvyššímu soudu k řešení následující otázky:

[1] Je asistent soudce oprávněn rozhodnout o odmítnutí přihlášky pohledávky podle § 178 insolvenčního zákona?

[2] Záviselo rozhodnutí o pravosti a výši pohledávky dovolatele na úvaze soudu ve smyslu § 178 odst. 1 insolvenčního zákona?

5. Dovolatel v mezích uplatněného dovolacího důvodu argumentuje, že insolvenční soud nebyl správně obsazen, neboť k vydání rozhodnutí o odmítnutí přihlášky není oprávněn asistent soudce. Dále dovolatel míní, že soudy neměly jeho přihlášku odmítnout, neboť rozhodnutí v incidenčním sporu o určení pravosti a výše jeho pohledávky vyžadovalo vypořádat argumentaci účastníků sporu a záviselo tak na úvaze soudu ve smyslu § 178 odst. 1 insolvenčního zákona.

6. Insolvenční správkyň dlužníka (Mgr. Gabriela Nejedlíková) ve vyjádření navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání jako nepřipustné odmítl, případně jako nedůvodné zamítl.

7. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

8. Pro insolvenční řízení je rozhodný insolvenční zákon ve znění účinném do 30. září 2024 [srov. článek II, bod 1., části první zákona č. [252/2024](#) Sb., kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [119/2001](#) Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [312/2006](#) Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů], a to s výjimkou nastavenou pro § 75, § 109 odst. 1 písm. c/ a § 412a odst. 3 insolvenčního zákona v části první článku II bodu 2. a 3. zákona č. [252/2024](#) Sb.

9. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání, když možnost zabývat se první dovolací otázkou (která ve skutečnosti poukazuje na tvrzenou zmatečnou vadu z důvodu nesprávného obsazení insolvenčního soudu) je odvozena od toho, zda je dovolání (jinak) přípustné pro druhou dovolatelem formulovanou právní otázku.

10. Dovolání nesměruje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., takže zbývá určit, zda je přípustné podle § 237 o. s. ř. (když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř.).

11. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení otázky výkladu pojmu „úvaha soudu“ ve smyslu § 178 odst. 1 insolvenčního zákona; potud jde totiž o věc dovolacím soudem v daných souvislostech neřešenou.

12. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

13. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona a občanského soudního řádu:

§ 178 (insolvenčního zákona)

(1) Bude-li po přezkoumání postupem podle tohoto zákona přihlášená pohledávka zjištěna tak, že skutečná výše přihlášené pohledávky činí méně než 50 % přihlášené částky, k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna; to neplatí, záviselo-li rozhodnutí insolvenčního soudu o výši přihlášené pohledávky na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu. Věřiteli, který takovou pohledávku přihlásil, může insolvenční soud na návrh insolvenčního správce uložit, aby ve prospěch majetkové podstaty zaplatil částku, kterou určí se zřetelem ke všem okolnostem přihlášení a přezkoumání pohledávky, nejvýše však částku, o kterou přihlášená pohledávka převýšila rozsah, ve kterém byla zjištěna; jde o incidenční spor.

§ 136 (o. s. ř.)

Lze-li výši nároků zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo nelze-li ji zjistit vůbec, určí ji soud podle své úvahy.

§ 142 (o. s. ř.)

(...)

(3) I když měl účastník ve věci úspěch jen částečný, může mu soud přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu.

14. Ustanovení § 178 odst. 1 insolvenčního zákona, jakož i ustanovení § 136 a § 142 odst. 3 o. s. ř. platí beze změny od zahájení insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka (25. listopadu 2020).

15. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

16. Úvahou soudu ve smyslu § 178 insolvenčního zákona je míněn postup, který se uplatní tam, kde je v soudním řízení základ nároku zjištěn (dán), avšak jeho výši lze zjistit (určit) jen s nepoměrnými obtížemi nebo vůbec; stejně tak je míněna i závislost rozhodnutí o výši nároku na znaleckém posudku. Zákon má na mysli situace, kdy je nárok prokázán co do svého právního základu a obtíže skutkových zjištění či úplná nemožnost těchto zjištění jsou spojeny jen s výší uplatněného nároku; jde v tomto směru o obtíže při skutkovém posouzení. Nepoměrné obtíže při zjišťování výše nároků mohou být dány též nepřiměřenými náklady na zjišťování okolností rozhodných pro výpočet výše nároku.

17. Pojem „úvaha soudu“ se v jiných procesních souvislostech obdobně vykládá pro účely rozhodování o nákladech řízení podle § 142 odst. 3 o. s. ř. [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. září 2016, sp. zn. 25 Cdo 3974/2015, uveřejněné pod číslem 121/2017 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 121/2017“), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. března 2015, sp. zn. 25 Cdo 37/2015, uveřejněné pod číslem 66/2015 Sb. rozh. obč., a v komentářové literatuře srov. např. Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 977] a pro účely dokazování ohledně výše žalobou uplatněného nároku podle § 136 o. s. ř. (srov. opak. Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 941).

18. V tomto duchu je proto nutno vykládat § 178 insolvenčního zákona, podle něhož se v insolvenčním řízení nadále přihlíží k přihlášce pohledávky, ačkoliv skutečná výše přihlášené pohledávky činí méně než 50 % přihlášené částky, jestliže rozhodnutí insolvenčního soudu o výši přihlášené pohledávky záviselo na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu. I zde musí být dán základ přihlášené pohledávky, přičemž nadhodnocení její přihlášené výše věřitelem je dáno objektivními obtížemi při zjišťování její skutečné výše. K překonání obtíží při dokazování skutečné výše pohledávky přiměřeně (§ 7 insolvenčního zákona) slouží i v incidenčních sporech o určení pravosti a výše přihlášené pohledávky institut úvahy soudu ve smyslu § 136 o. s. ř., neboť incidenční odporový spor se vede a projednává jako sporné civilní řízení (§ 159 odst. 1 písm. a/, § 160 odst. 1 insolvenčního zákona). Úvahou soudu podle § 178 insolvenčního zákona se tak rozumí úvaha soudu ve smyslu § 136 o. s. ř. učiněná v rámci rozhodování insolvenčního soudu v incidenčním sporu o určení pravosti a výše přihlášené pohledávky, tedy úvaha ohledně určení výše nároku, jehož základ je dán, avšak výši nároku lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo ji nelze zjistit vůbec. Úvahou soudu naopak nelze v této souvislosti chápat jakoukoliv myšlenkovou činnost, která vede soud k jeho rozhodnutí (včetně vypořádání argumentace účastníků řízení), neboť v tomto smyslu každé soudní rozhodnutí spočívá na úvaze.

19. Tomuto závěru odpovídá i teleologický výklad ustanovení § 176 insolvenčního zákona; jde-li o nárok nejisté výše, nedává rozumný smysl sankcionovat přihlášeného věřitele tím, že se k jeho přihlášce nebude přihlížet ani v rozsahu jejího zjištění; stejným účelem je ostatně vedena i úprava náhrady nákladů řízení (§ 142 odst. 3 o. s. ř.), kdy na takového věřitele (žalobce) se pohlíží jako na procesně zcela úspěšného (k tomu srov. např. R 121/2017).

20. V poměrech projednávané věci nebyl dovolatel v incidenčním odporovém sporu úspěšný vzhledem k důvodně vznesené námitce promlčení ohledně příslušenství pohledávky (srov. odst. 19 napadeného usnesení odvolacího soudu), což dovolatel v dovolání nijak nezpochybňuje. Promlčení pohledávky (nebo její části) je přitom typickým důvodem pro popření pravosti (základu) pohledávky (§ 193 insolvenčního zákona). Rozhodnutí insolvenčního soudu v incidenčním odporovém sporu tak nespočívalo na úvaze ve smyslu § 136 o. s. ř. a § 178 insolvenčního zákona, nýbrž na tom, že nebyl dán základ pohledávky co do jejího příslušenství.

21. K námitce, že odmítnutím přihlášené pohledávky byla dovolateli odepřena soudní ochrana a že jde o postup rozporný s právem na spravedlivý proces, Nejvyšší soud odkazuje na svou ustálenou judikaturu (na niž nemá důvod cokoliv měnit ani na základě argumentace obsažené v dovolení), podle níž úprava § 178 insolvenčního zákona není rozporná s ústavním pořádkem České republiky. Již v usnesení ze dne 30. září 2013, sen. zn. 29 NSČR 53/2011, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 11, ročníku 2014, pod číslem 135, Nejvyšší soud uzavřel, že hranice 50 % je dostatečně vysoká k tomu, aby rozumně uvažující věřitel byl schopen odhadnout svůj úspěch s přihlášenou pohledávkou v rozsahu, při němž se nedostane do konfliktu se sankcí nastavenou ustanovením § 178 věty první insolvenčního zákona. Tento závěr přitom Nejvyšší soud přijal též na základě závěrů obsažených v usnesení pléna Ústavního soudu ze dne 23. dubna 2013, sp. zn. Pl. ÚS 36/09, jímž Ústavní soud zastavil řízení o návrhu Vrchního soudu v Praze na zrušení ustanovení § 178, § 179, § 180, § 181 a § 182 insolvenčního zákona.

22. Námitkou nesprávného obsazení insolvenčního soudu dovolatel vystihuje tzv. zmatečnostní vadu podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f/ o. s. ř., k níž dovolací soud přihlíží u přípustného dovolání (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Nejvyšší soud nicméně nepochybuje o tom, že asistent soudce je oprávněn na základě pověření soudce vydat usnesení insolvenčního soudu o odmítnutí přihlášky a ukončení účasti věřitele v insolvenčním řízení (srov. § 36a odst. 4 a 5 zákona o soudech a soudcích a § 13 insolvenčního zákona), neboť nejde o žádnou z výjimek uvedených v § 11 odst. 1 písm. m/ zákona č. [121/2008](#) Sb.

23. Nejvyšší soud proto dovolání zamítl podle § 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř., neboť rozhodnutí odvolacího soudu je správné.

Další články:

- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)